

Johan Polak

Bloei der decadence

Balans, Amsterdam, 1991, 196 blz., f39,50

ISBN 90 5018 125 2

Een bijzonder boek. Dat is wel het minste wat je kunt zeggen van een werk dat op de flaptekst wordt aangekondigd als *het levenswerk van Johan Polak*. Een levenswerk in minder dan 220 bladzijden, waar zie je dat tegenwoordig nog?

In *Bloei der decadence* heeft Johan Polak een aantal essays en teksten van lezingen bijeengebracht over zijn lievelingsschrijvers. De verbindende factor is in feite niet, zoals de titel doet geloven, decadentie, maar de persoon van Polak. Want al vallen namen als Baudelaire, Couperus, Kavafis en Stefan George met grote regelmaat, heel wat plaats is ingeruimd voor auteurs die met de decadentie volstrekt niets van doen hebben, zoals een groot aantal klassieke auteurs.

Polak behandelt ze in het grotere kader van zijn stelling dat in perioden van culturele bloei de kiemen van verval al aanwezig zijn. Voor het Europa van vandaag is er nog maar weinig hoop: onze cultuur is in Polak's ogen voltooid en achteruit aan het hollen. Omdat hij karig is met harde feiten en een begrip als decadentie niet precies omschrijft, blijft het allemaal wat ongrijpbaar. Geheel in stijl wordt er vrijwel niet gesproken over homoseksualiteit. De Haan, Wilde, Couperus en Petronius: vaak worden ze genoemd, maar meer dan een terloopse aanduiding van hun mannenliefde zit er niet in.

Maar juist in zijn vaagheid en plechtstatigheid is het boek weer erg opbeurend. Niemand kan zijn cultuurpessimisme zo fraai en gedragen verwoorden als Polak. 'Verval' blijkt in elk geval bijzonder stijlvol te kunnen zijn. Dat zie je ook in de uitvoering van het boek: een prachtige band, en mooi papier dat ouderwets lekker ruikt.

Vincent Hunink